

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrda a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **J. M.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 A 109/2019, v řízení o návrhu Městského soudu v Praze na přikázání věci Krajskému soudu v Ostravě,

t a k t o :

Návrh na přikázání věci **s e z a m í t á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal u Městského soudu v Praze žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalované, který spatřuje v tom, že (1) při jednání u soudu mu nesnímá pouta, brání tak jeho aktivní obhajobě a bezdůvodně jej vystavuje nelidskému a ponižujícímu zacházení, (2) na jednání soudu je předváděn v poutech a doprovázen psovodem se služebním psem. Dle městského soudu žalobce soudu sdělil, že trvá na nařízení jednání.

[2] Městský soud podal u Nejvyššího správního soudu návrh na přikázání věci jinému krajskému soudu z důvodu vhodnosti podle § 9 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). V odůvodnění návrhu uvedl, že žalobce vykonává trest odnětí svobody ve Věznici Mírov, která se nachází přibližně 230 km od sídla městského soudu. Soud si je vědom toho, že pouhá skutečnost, že se žalobce nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, nemůže vést k tomu, že budou mít jeho procesní práva jiný obsah, než u ostatních osob. Vzhledem k předmětu řízení, v němž jde o posouzení osobních prožitků žalobce, považuje soud osobní přítomnost žalobce u jednání za nezbytnou. Situaci nelze vyřešit využitím videokonferenčního zařízení, neboť dle § 102a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve spojení s § 64 s. ř. s. může soud využít videokonferenční zařízení pouze k provedení úkonu, nikoliv k provedení celého soudního jednání bez přítomnosti účastníků. Městský soud proto navrhl přikázání věci Krajskému soudu v Ostravě – pobočce v Olomouci, která je od Věznice Mírov vzdálena pouhých 40 km. Změna místní příslušnosti je v posuzované věci ekonomicky a procesně efektivním opatřením, při němž bude maximálně šetřeno právo žalobce na osobní přítomnost při jednání.

[3] Žalobce s návrhem na delegaci nesouhlasí. Důvody uváděné městským soudem nejsou podle něj natolik významné, aby mohly prolomit ústavní zásadu práva na zákonného soudce. Žalobce je pravidelně eskortován na území hlavního města Prahy za účelem účasti na soudním jednání a je poměrně často umísťován do Vazební věznice Praha - Pankrác či Vazební věznice Praha - Ruzyně, příp. do Vazební věznice Hradec Králové. Místo výkonu trestu odnětí svobody se může v průběhu řízení měnit (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2019, sp. zn. 29 Nd 239/2018, vydané v jiné věci žalobce, kterým Nejvyšší soud nepřikázal věc k projednání Okresnímu soudu v Šumperku mimo jiné z toho důvodu, že se místo výkonu trestu může v budoucnu změnit). Dále žalobce poukázal na to, že by k pobočce krajského soudu do Olomouce musela cestovat žalovaná. S ohledem na všechny tyto okolnosti nelze usuzovat, že by bylo hospodárnější, rychlejší a po skutkové stránce spolehlivější projednání věci jiným než místně příslušným soudem.

[4] Žalovaná se k návrhu na delegaci nevyjádřila. Nejvyššímu správnímu soudu je však z jeho úřední činnosti známo, že v obdobné věci sp. zn. Nad 220/2019 žalovaná přípisem ze dne 17. 1. 2020 sdělila, že žalobce vykonává trest ve Věznici Mírov, ovšem od 28. 11. 2019 do 2. 1. 2020 se nacházel ve Vazební věznici Hradec Králové z důvodu soudního líčení, poté byl přerazen zpět do Věznice Mírov. Od 6. 2. 2020 měl být opět eskortován z důvodu soudního líčení do Věznice Hradec Králové s předpokládaným návratem ke dni 27. 2. 2020.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[5] Návrh městského soudu na přikázání věci jinému soudu není důvodný. Ke shodnému závěru Nejvyšší správní soud dospěl již v usnesení ze dne 19. 2. 2020, č. j. Nad 220/2019 - 58, ve zmiňované obdobné věci, přičemž ani u návrhu nyní posuzovaného nevidí Nejvyšší správní soud důvod, proč by se měl od tohoto svého rozhodnutí jakkoli odchýlit. Dále tedy již Nejvyšší správní soud pouze opakuje důvody zamítnutí návrhu na delegaci věci, které uvedl již ve zmiňované věci sp. zn. Nad 220/2019 .

[6] Základní pravidlo pro určení místní příslušnosti soudů k projednávání žalob ve správním soudnictví obsahuje § 7 odst. 2 s. ř. s., podle kterého „[n]estanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, je k řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany. Má-li tento správní orgán sídlo mimo obvod své působnosti, platí, že má sídlo v obvodu své působnosti“.

[7] Podle § 9 odst. 2 s. ř. s. může Nejvyšší správní soud věc přikázat jinému než místně příslušnému krajskému soudu, je-li to pro rychlost nebo hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu vhodné.

[8] K podmínkám pro změnu místní příslušnosti podle výše citovaného ustanovení se vyjádřil rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 22. 4. 2004, č. j. Nad 138/2003 - 26, publ. pod č. 305/2004 Sb. NSS. Zdůraznil, že místní příslušnost soudu určenou procesními předpisy je zapotřebí vnímat jako základní pravidlo, které je promítnutím dělby činnosti uvnitř soudní soustavy mezi jejími jednotlivými články stanovené tak, aby věci byly projednávány tam, kde jsou nejlepší předpoklady pro jejich náležité projednání a rozhodnutí. Přikázání věci jinému než místně příslušnému soudu (tzv. delegace vhodná) představuje výjimku z ústavní zásady zákonného soudu a soudce a

pokračování

také ze zásady trvání místní příslušnosti. K delegaci vhodné lze proto přistoupit pouze v ojedinělých a odůvodněných případech.

[9] Předpokladem postupu podle § 9 odst. 2 s. ř. s. je existence takových okolností, které umožní po skutkové stránce spolehlivější a důkladnější posouzení věci jiným, než podle zákona místně příslušným soudem, a to včetně požadavku procesní ekonomie. Delegace vhodná však nemůže být opřena o jediné hledisko, naopak je vždy nezbytné posuzovat případ komplexně. Důležité může být také stanovisko účastníků řízení. Rozšířený senát v citované věci uzavřel, že k delegaci vhodné nepostačuje např. sama o sobě změna místa pobytu a nesouhlas s rozhodnutím věci samé bez jednání, ale že k nim musí přistoupit další důležité důvody, které průlom do zásady zákonného soudu, jakož i do zásady trvání místní příslušnosti, odůvodní.

[10] Nejvyšší správní soud již také opakovaně připomněl, že pojem hospodárnosti řízení nelze vztahovat pouze k nákladům řízení, které vznikají účastníkům řízení, ale je zapotřebí na něj nahlížet v kontextu celého řízení a především jej vykládat v úzké souvislosti s pojmem rychlosti řízení, jakož i jinými důležitými důvody pro delegaci vhodnou. Příkazání věci jinému než místně příslušnému soudu s sebou vždy nese vyšší náklady a především řízení protahuje. Místně příslušný krajský soud, k němuž byla žaloba podána a který se s ní již obeznámil a učinil přípravné procesní úkony (např. účastníkům řízení rozeslal příslušné výzvy a poučení), musí věc předložit Nejvyššímu správnímu soudu, který věc (jsou-li pro to podmínky) přikáže jinému krajskému soudu, přičemž tento krajský soud opět musí některé tyto úkony opakovat a seznámit se se spisem, nemluvě o tom, že nějakou dobu potrvá, než přistoupí k projednání a rozhodnutí věci. S tím vším jsou spojené zvýšené náklady a prodloužení délky řízení (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2019, č. j. Nad 126/2019 – 29, ze dne 12. 4. 2006, č. j. Nad 12/2006 – 21, nebo ze dne 22. 12. 2004, č. j. Nad 167/2004 – 31).

[11] Po posouzení skutkových okolností věci a důvodů návrhu Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že podmínky pro výjimečnou změnu místní příslušnosti nejsou ani v nyní posuzované věci splněny.

[12] Městský soud odůvodnil návrh tím, že žalobce vykonává trest odnětí svobody ve Věznici Mírov, která se nachází přibližně 230 km od sídla městského soudu, bylo by tedy podle něj hospodárnější, aby věc byla přikázána Krajskému soudu v Ostravě – pobočce v Olomouci, která je od Věznice Mírov vzdálena pouhých 40 km. Zdůraznil přitom, že vzhledem k předmětu řízení, v němž jde o posouzení osobních prožitků žalobce, považuje osobní přítomnost žalobce u jednání za nezbytnou.

[13] V souladu s citovanými východisky judikatury je třeba při zvažování tzv. delegace vhodné posoudit případ komplexně, včetně stanoviska účastníků řízení. Ačkoliv by obecně mohly vzniknout zvýšené náklady státu spojené s eskortou žalobce vykonávajícího trest odnětí svobody ve věznici nacházející se mimo obvod místně příslušného krajského soudu, z již uvedeného vyplývá, že žalobce je pravidelně dočasně umísťován k výkonu trestu do věznic v Praze či v Hradci Králové kvůli účasti na jiných soudních řízeních. Náklady eskorty je tedy možné minimalizovat naplánováním jednání na dobu, kdy bude žalobce pobývat v některé z věznic, jež jsou blíže městskému soudu, než je Věznice Mírov.

[14] Nejvyšší správní soud přihlédl také k judikatuře Nejvyššího soudu, který nepovažuje za dostatečný důvod pro delegaci vhodnou skutečnost, že místo výkonu trestu odnětí svobody účastníka řízení se nachází mimo obvod příslušného soudu, mimo jiné proto, že místo jeho pobytu se v průběhu řízení může měnit v závislosti na jeho umístění v konkrétní věznici (viz např. výše citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2019, sp. zn. 29 Nd 239/2018).

[15] V neposlední řadě Nejvyšší správní soud přihlédl také ke stanovisku účastníků řízení. Z odůvodnění návrhu plyne, že městský soud považoval změnu místní příslušnosti za opatření směřující mimo jiné ve prospěch žalobce, které mu má zaručit ochranu jeho procesních práv (zejm. práva účasti na jednání). Žalobce se však vyjádřil tak, že návrh městského soudu na změnu místní příslušnosti soudu vnímá jako zásah do svého procesního práva na projednání věci před zákonným soudcem.

[16] S ohledem na všechny uvedené okolnosti Nejvyšší správní soud neshledal naplnění podmínek pro přikázání věci jinému než místně příslušnému soudu.

[17] Pro úplnost soud doplňuje, že ani v nyní posuzované věci se nezabýval otázkou, kdo je v řízení před městským soudem pasivně legitimován. Žalobce v záhlaví žaloby označil žalovanou jako „Česká republika – Vězeňská služba ČR, s. s. VV Praha - Pankrác, Soudní 988/1, 140 57, Praha 4 – Pankrác“, v petitu navrhl uložení povinnosti „České republice - Vězeňské službě“ a v textu žaloby poukázal na to, že pasivní legitimace podle něj není zřejmá. Ať již by však žalovanou byla Vězeňská služba ČR jako celek nebo Vězeňská služba ČR, Vazební věznice Praha - Pankrác, byl by s ohledem na jejich sídlo na území hlavního města Prahy místně příslušným Městský soud v Praze. V dalším řízení bude na městském soudu, aby případnou pochybnost o žalovaném správním orgánu odstranil v součinnosti s žalobcem a při zohlednění zejména usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2014, č. j. Nad 224/2014 – 53, publ. pod č. 3196/2015 Sb. NSS, nebo také usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 6. 2018, č. j. Nad 7/2018 – 58, či ze dne 9. 1. 2020, č. j. Nad 231/2019 – 52.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. února 2020

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu